

Olje og energidepartementet
Sendt per e-post til:
postmottak@oed.dep.no

Oslo, 30. august 2019

HØRINGSUTTAELSE FRA UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING – NVEs FORSLAG TIL EN NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT PÅ LAND

1 INNLEDNING

Det vises til NVEs forslag til en Nasjonal ramme for vindkraft på land (heretter benevnt nasjonal ramme).

Utmarkskommunenenes Sammenslutning (USS) vil med dette komme med sitt syn på den nasjonale rammen. Et sammendrag er tatt inn i punkt 2 nedenfor. Den nærmere begrunnelsen fremgår av punkt 3 til 6.

2 SAMMENDRAG

Forslaget til nasjonal ramme for vindkraft legger ut 13 store utmarksområder egnet for vindkraftutbygging. Mer enn 20 av USS om lag 100 medlemskommuner er direkte berørt av forslaget, og omtrent like mange er berørt av kategorien «nesten utpekt» av NVE. USS har som oppgave å styrke det lokale selvstyret i saker om utmark. Regjeringens prosjekt treffer derfor kjernen av USS sin virksomhet.

Formålet med nasjonal ramme for vindkraft er å sikre at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt, skape større forutsigbarhet, effektivisere konsesjonsprosessene og redusere konfliktnivået i vindkraftsaker.

USS kan ikke se at de angitte formålene vil bli oppnådd med forslaget til nasjonal ramme. Riktignok er det innhentet omfattende kunnskap om vindressurser, mulige lokaliteter og negative virkninger av vindkraftverk, men ideen med en nasjonal ramme i den form den er presentert, anser USS lite egnet til å nå de angitte formålene.

USS vil anbefale at prosjektet med nasjonal ramme skrinlegges, og at videre vindkraftutbygging finner sted etter grundige og ordinære konsesjonsprosesser, basert på konkrete lokaliteter og konkrete interesseavveininger. Dagens konsesjonsprosesser må endres slik at de følger alminnelige

Utmarkskommunenenes Sammenslutning - USS

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr : 97648712 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

konsesjonsrettslige prinsipper, hvor det er de endelige utbyggingsplaner som konsekvensutredes og som sendes på høring. USS etterlyser videre moderne skatteregler for vindkraft, som tilgodeser de lokalsamfunn som avstår sine verdifulle naturressurser med en andel av den verdiskaping deres naturkapital gir grunnlag for.

USS sitt standpunkt bygger på en samlet vurdering av fordeler og ulemper med en nasjonal ramme. Følgende observasjoner og overveielser ligger til grunn for USS sin skepsis:

- Utvelgelsen av såkalte «relevante» miljø- og samfunnsinteresser som blir berørt av større vindkraftverk er mangelfull. Det er tverrpolitisk enighet om at de berørte lokalsamfunns syn skal tillegges stor vekt i spørsmål om utbygging. Samtidig uttaler NVE med rette på side 32 om berørte miljø- og samfunnsinteresser: «[...] de konkrete virkningene av vindkraftverk for miljø- og samfunnsinteresser avhenger i stor grad av lokale forhold.»
- Det ville da være nærliggende å forelegge forslag til egnede lokaliteter for de berørte kommuner på et tidligst mulig stadium i prosessen med en nasjonal ramme. – Forslaget til nasjonal ramme har valgt den motsatte metoden ved å innhente slike lokale holdninger først ved departementets behandling av forslaget. – Dette er uheldig, og bare egnet til å skjerpe konfliktnivået.
- NVE har valgt ut større områder som egnede lokaliteter, og ikke gått prosjektspesifikt til verks. Det er gode grunner for en slik metode, men ulempen er at NVE ved sin kartfesting av de 13 utvalgte områdene har «båndlagt» betydelig større områder enn det som vil være nødvendig for mulige vindkraftanlegg. For opinionen og de kommuner som ligger innenfor avgrensningen, fremstår forslaget til nasjonal ramme som vesentlig mer tyngende og inngripende enn det som ville blitt resultatet ved å velge ut konkrete utbyggingsområder. Også for de kommuner som ligger utenfor områdene som er utpekt, som har store utmarksområder potensielle for vindkraft og som ønsker vindkraft i sin kommune, fremstår utvelgelsen som er foretatt å ha gått «over hodet» på kommunene. – Det er uheldig og skaper grunnlag for sterkere interessemotsetninger.
- Vårt arealplansystem er innrettet slik at kommunene er den primære planmyndigheten. Denne planmyndigheten er en grunnpilar i lokaldemokratiet. – Gjennom forslaget til nasjonal ramme og «neglisjeringen» av kommunesektoren, er denne organiseringen av planmyndigheten tilsidesatt. – Dette er uheldig, og bare egnet til å skape motstand hos de berørte kommuner og grunneiere.

Forslaget til nasjonal ramme har skapt omfattende kritikk fra mange ulike hold. Det er USS sitt syn at de negative holdninger som er kommet til uttrykk, ikke bare skyldes forslaget til nasjonal ramme, men må også forklares i bakenforliggende mer generelle forhold: Vindkraftsektoren har mangelfulle institusjonelle ordninger, både knyttet til skatte- og konsesjonssystemet. Til tross for at større vindkraftverk kan føre til inngrep i natur og miljø i samme grad som moderne vannkraftanlegg, er det ingen særlige skatteordninger for vindkraften, og den lokale verdiskapingen er først og fremst knyttet til en begrenset anleggsfase.

Det har helt siden vannkraftens barndom vært bred politisk enighet om at de berørte lokalsamfunn skal beholde en del av den verdiskapingen som bruken av deres naturressurser fører til, og det har like lenge vært egne konsesjons- og skatteregler for å oppnå det. Til tross for at vindkraftkommunene helt siden 2000 har krevd innført lokale skatteordninger for vindkraft etter samme grunnholdning, har det ikke vært tilstrekkelig politisk vilje til det. Dette har bidratt til større lokal motstand mot vindkraftplaner.

I utgangspunktet gjelder samme regler og prinsipper for konsesjon til vindkraft- som til større vannkraftverk. Bare når de samlede samfunnsmessige fordeler er større enn ulempene skal konsesjon gis. Og denne interesseavveiningen skal bygge på omfattende konsekvensutredninger. USS har imidlertid registrert en betydelig «utglidning» fra disse prinsipper på vindkraftsektoren: Mens en konsesjon i all hovedsak har vært bestemmende for et vannkraftanlegg, har konsesjonsmyndigheten akseptert omfattende endringer for vindkraftanlegg *etter at* konsesjon er meddelt. Begrunnelsen har vært at den teknologiske utviklingen går så raskt at kravet til å benytte best tilgjengelige teknologi gjør det nødvendig å godkjenne endringer, først og fremst med betydelig høyere vindmøller (med større landskapspåvirkninger) og større effekt til følge. (Se forslaget til nasjonal ramme side 19). Slike endringer er regelmessig blitt godkjent gjennom såkalte MTA-planer (miljø,- transport- og anleggsplan). – Det er USS sitt syn at disse «ettergodkjenningene» i mange tilfelle har gått ut over elementære konsesjonsprinsipper, først og fremst ved at nye konsekvensutredninger ikke er foretatt og nye høringsrunder har vært overfladiske. Disse eksemplene har med rette ført til omfattende kritikk mot konsesjonsmyndigheten og utbyggere og diskreditert vindkraftsektoren.

USS vil endelig legge til at vi mangler at vindkraften blir satt inn i en større energipolitisk sammenheng. Dette skaper for mange en usikkerhet om hvor stort behovet for vindkraft på land i Norge er. Som fremholdt av NVE i forslaget til nasjonal ramme for vindkraft, kan vindkraft på land ikke bygges uten negative virkninger for andre miljø- og samfunnsinteresser. Det kreves da gode begrunnelser for hvorfor slike naturinngrep likevel er nødvendige, og mer håndfaste begrunnelser enn at vindkraft er fornybar og klimavennlig. – Også dette forholdet mener USS har virket inn på allmennhetens syn på videre vindkraftutbygging og på forslaget til nasjonal ramme. I tillegg kommer at vindkraftutbygging i den senere tid i all hovedsak er finansiert av utenlandske investorer. Dette, sammenholdt med at vi allerede har et betydelig kraftoverskudd i Norge og at vindkraften vil spille med i et europeisk energimarked, har fra flere ført til spørsmål om et «nasjonalt samfunnsregnskap» for vindkraft på land vil være positivt. -Slike spørsmål krever gode svar dersom vindkraften skal styrke sitt omdømme fremover.

3 UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING – USS

Utmarkskommunenenes Sammenslutning, USS, har om lag 100 medlemskommuner spredt over hele landet. USS' formål er å fremme medlemskommunenenes interesser i utmarksspørsmål av enhver karakter. USS skal styrke det lokale selvstyret i saker om utmark og bedre samspillet mellom hensynet til natur- og miljøvern og lokal næringsutvikling, innenfor de rammer en bærekraftig utvikling og livskraftige lokalsamfunn tilsier.

Regjeringens prosjekt med en nasjonal ramme for vindkraft treffer kjernen av USS sin virksomhet. All vindkraftutbygging skjer i utmarksområder, ingen vindkraft kan bygges ut uten påvirkninger på miljø og samfunn og all vindkraftutbygging gir muligheter for lokal næringsutvikling.

De 13 områdene som er utpekt av NVE som best egnet for vindkraft, omfatter 20 av dagens medlemskommuner i USS. De områder som er «nesten utpekt» ifølge NVE omfatter 14 av medlemskommunene, og blant de øvrige berørte kommuner finnes en mengde potensielle medlemskommuner i USS. – Også dette viser at denne saken er et viktig anliggende for USS som interesseorganisasjon for utmarkskommuner.

4 FORMÅLET MED NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT PÅ LAND

4.1 Bakgrunn og formål

Olje- og energidepartementet har i bestillingsbrev 9. februar 2017 til NVE beskrevet formålet med Nasjonal ramme slik:

«Nasjonal ramme skal definere større områder der det kan ligge til rette for utbygging av vindkraft på land. Områdene skal velges ut med utgangspunkt i vindressurser og eksisterende og planlagt nettkapasitet. Det er et poeng å lokalisere vindkraft slik at det ikke er nødvendig å bygge mye nytt kraftnett. Dette skal så avstemmes mot andre viktige miljø- og samfunnshensyn. Formålet med nasjonal ramme er å bidra til at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt når det søkes om konsesjon. Rammen skal ikke være prosjektspesifikk, blant annet fordi de lokale variasjonene i vindressurser og miljøforhold er store. Konsesjonsbehandlingen skal fortsatt være avgjørende for enkeltprosjekter, men det skal i utgangspunktet være vanskeligere å få konsesjon i et område som ikke inngår i nasjonal ramme. Hensikten er å bidra til større forutsigbarhet om hvor vindkraft kan realiseres og til en mer effektiv konsesjonsbehandling.»

I samme brevet har departementet påpekt at:

«Det er gitt konsesjon til flere vindkraftprosjekter enn det i dag er grunn til å tro blir bygget ut. I noen tilfeller har vindkraftprosjektene ført til betydelige lokale konflikter. Mye ressurser er brukt hos aktørene som har utviklet vindkraftprosjektene, hos nettselskapene og i forvaltningen. Disse erfaringer tilsier at det er behov for i noe sterkere grad å styre hvor det søkes om konsesjon fremover.»

NVE har utdypet formålet og sitt mandat i introduksjonen til sitt forslag blant annet slik på side 2:

«[...] formålet med nasjonal ramme [er] å bidra til at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt når det søkes om konsesjon. Rammen skal bidra til økt forutsigbarhet, en mer effektiv konsesjonsbehandling og demping av konflikter.»

4.2 USS har følgende kommentarer

Det er fortjenestefullt av regjeringen å iverksette et prosjekt med formål å redusere konfliktnivået og ressursbruken i saker om vindkraftutbygging. USS er enig i at konfliktnivået i mange saker har vært for høyt, og at det i mange saker er brukt unødvendig mye ressurser på et for usikkert grunnlag om mulig utfall. Det er videre USS sitt syn at NVE har gjort et grundig og omfattende arbeid med sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft. Det er gjort en omfattende kartlegging av de naturgitte vindforhold og ulike områders egnethet for vindkraftutbygging, samtidig som viktige virkninger for miljø- og samfunnsinteresser er analysert og dokumentert.

USS stiller seg likevel kritisk til den utvelgelsen av konkrete områder som er gjort. For det første har arbeidet med nasjonal ramme avdekket at det er store kunnskapshull knyttet til konsekvenser av landbasert vindkraft. På grunn av kort tidsramme for prosjektet er det opplyst at det ikke er gjort noen nye undersøkelser, men kun en litteraturgjennomgang og en sammenstilling av allerede kjente rapporter og undersøkelser. Flere av fagrapportene konkluderer med at behovet for ny kunnskap og mer forskning og etterprøving er stort. USS er også kritisk til noen av de metodiske løsninger som er valgt. Denne kritikken skal utdypes i det følgende:

4.2.1 Utvelgelsen av «Relevante» miljø- og samfunnsinteresser har neglisjert lokale interesser

NVE uttaler på side 34 at vindkraftverk kan påvirke mange interesser, og fremholder:

«De faktiske konsekvensene avhenger av lokale forhold og vil variere fra sak til sak[...]. Den samlede belastningen for relevante interesser må derfor utredes og inngå i vurderingene som gjøres i konsesjonsbehandlingen av vindkraftverk.»

Det er USS sitt syn at NVE med dette dessverre har avgrenset sin kartlegging mot en av de viktigste grunnlagene for konfliktnivået i vindkraftsaker – de berørte lokalsamfunns vurderinger og standpunkt. Ettersom en rammeplan for vindkraft på land vil ha store konsekvenser lokalt, mener USS at også de lokale konsekvensene må vurderes i rammeplanen. Det vil være i seneste laget å komme med de lokale problemstillingene i konsesjonssakene. Da mister hele rammeplanen sin virkning som et styrende/retningsgivende dokument.

USS vil vise til at det på 1980- og 90-tallet ble gjort et lignende arbeid med et nasjonalt grunnlag for forvaltningen av vassdragene i Norge, både med sikte på å identifisere utbyggbare vassdrag, å identifisere vassdrag egnet for vern mot kraftutbygging og redusere konfliktnivået i vannkraftsaker, den såkalte «Samlet plan for vassdrag». Som et ledd i prosessen ble virkningene av en utbygging for de berørte kommuner kartlagt så langt det var mulig. Det gjaldt både sosiale, økonomiske og naturfaglige virkninger. I tillegg ble det utarbeidet egne vassdragsrapporter for de enkelte vassdrag, som før endelig plassering i Samlet plan ble sendt på høring til berørte kommuner. I St.meld.nr. 60 (1991-92) heter det om denne prosessen på side 6 første spalte:

«Som tidligere er det for hvert prosjekt utarbeidet vassdragsrapporter som viser brukerinteresser og konsekvensene av en eventuell utbygging. Vassdragsrapportene har vært sendt på høring til berørte kommuner, fylkeskommuner, aktuelle utbyggere og en rekke ulike interesseorganisasjoner.»

For flere prosjekter ble plasseringen i Samlet plan «[...] flyttet på grunnlag av lokale holdninger», som det opplyses på side 35 og 40 i stortingsmeldingen.

Forslaget til nasjonal ramme for vindkraft skiller seg på flere punkter fra prosessen med Samlet plan. For det første er områdeutvelgelsen ikke basert på mulige utbyggingsprosjekter, men mer grovmasket og «overordnet» med utgangspunkt i vindressurser og eksisterende og planlagt nettkapasitet, som NVE uttaler. Områdene er dermed blitt vesentlig større enn de mulige utbyggingsalternativ som foreligger innenfor hvert av de 13 områdene. Riktignok har NVE understreket dette forholdet i sitt forslag, men for rettighetshavere, interessenter eller berørte

kommuner må holdningene til forslaget ta hele områdeavgrensningen som grunnlag. – Gjennom denne omfattende områdeavgrensning er forslaget til nasjonal ramme mer blitt egnet til å skjerpe enn dempe konfliktnivået.

For det andre ble kommunenes holdninger til utbygging systematisk kartlagt og analysert i Samlet plan, med positive og negative holdninger til utbygging og en vet ikke-gruppe. Konklusjonen gjengitt på side 41 i stortingsmeldingen var at *«[...] kommunene nå er noe mer tilbakeholdende og avventende i holdningen til ny vannkraftutbygging.»* Dette hadde trolig sammenheng med at *«[...] det for tiden knytter seg en rekke uavklarte spørsmål til den fremtidige kraftverksbeskatningen, og til overføringene mellom stat og kommune generelt»*, jf. meldingen side 34.

OED har i sitt bestillingsbrev gjengitt ovenfor, påpekt at *«[...] I noen tilfeller har vindkraftprosjektene ført til betydelige lokale konflikter.»*

Dette er korrekt. Ved siden av friluft- og miljøverninteresser er det berørte lokalsamfunn som i hovedsak har uttrykt den sterkeste motstanden mot planlagte vindkraftverk. Dette er ikke enestående for vindkraftverk, men tilsvarende den motstanden som historisk har vært mot større vannkraftutbygging. En måte å involvere kommunene på, kunne ha vært at NVE allerede innledningsvis i prosessen hadde sendt ut en forespørsel til alle landets kommuner for å høre om det var noen som hadde områder de selv ønsket å spille inn som mulige for vindkraftutbygging. Dette burde vært gjort før man sender ut et kart som viser analyseområder. På denne måten ville man tidlig ha funnet ut hvilke kommuner som selv mener de har potensielle arealer og dermed redusert konfliktnivået betraktelig. Ut ifra disse innspillene kunne man så ha definert analyseområder, og eventuelt tatt med flere hvis det viste seg at antall «frivillige» innspill ble for få.

OED har fremholdt at et hovedformål med den nasjonale rammen er å redusere konfliktgraden rundt vindkraftverk. USS ser det da som et paradoks at samtidig som negative lokale holdninger fremheves som en årsak til denne konfliktgraden, skyves de berørte lokalsamfunns interesser i bakgrunnen som tema i kartleggingen og analysene av mulige negative virkninger. – USS mener at dette sammenholdt med områdeutstrekningen nevnt ovenfor, er en hovedårsak til de massive protestene som allerede er kommet mot forslaget til nasjonal ramme.

4.2.2 Kommunenes planmyndighet er tilsidesatt

I regjeringens «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023», vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019 understreker regjeringen at fylkeskommuner og kommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og realisering av FNs bærekraftsmål i Norge. Det heter:

«De er nærmest befolkningen, lokale bedrifter og organisasjoner. Samtidig er de ansvarlig for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter. Regjeringen legger vekt på at arbeidet med å realisere bærekraftmålene sikres bred forankring gjennom den regionale og kommunale planleggingen.»

Regjeringen fremhever at den vil:

«[...] styrke fylkeskommunenenes og kommunenes samfunnsutviklerrolle. Den innebærer å gi en tydelig strategisk retning til samfunnsutviklingen ut fra regionale og lokale forhold, å mobilisere ulike aktører og å samordne offentlig innsats og virkemiddelbruk. Regional og kommunal planlegging er sentrale verktøy for å utøve denne rollen. Samtidig styrker regjeringen det lokale selvstyret i planleggingen. Det betyr at fylkeskommunene og kommunene får økt ansvar for å sikre nasjonale og viktige regionale interesser».

Arealplanleggingen er sentral for samfunnsutviklingen både nasjonalt og lokalt. Like viktig er det at arealplanleggingen har en lokal forankring. Dette kommer blant annet til uttrykk i plan- og bygningsloven § 3-3, som fremhever kommunen som primærplanmyndighet, og er understreket i sitatet ovenfor om betydningen av det lokale selvstyret i arealplanleggingen. Loven stiller videre omfattende krav til samordning mellom nasjonale, regionale og lokale interesser, blant annet gjennom den kommunale arealplanleggingen.

USS kan ikke se at forslaget til nasjonal ramme og den prosessen som har ført frem til forslaget, harmonerer med de planrettslige grunnprinsipper plan- og bygningsloven og vår arealforvaltning bygger på. Som nevnt ovenfor, gjelder ikke forslaget begrensede arealer nødvendigvis for et vindkraftverk, men store områder i mer enn hundre kommuner. Når forslaget, hvis det blir vedtatt, er forutsatt å ha prioritetsvirkninger sammenholdt med områder utenfor de utvalgte 13, og forslaget er fremmet uten systematisk involvering av de berørte kommuner, er det vanskelig å se at prosessen samsvarer med de nevnte grunnprinsipper for vår arealplanlegging.

USS er opptatt av at det er realitet i kommunenes planmyndighet, og har forståelse for de kommuner som opplever forslaget til nasjonal ramme som en overkjøring av deres planmyndighet, særlig hensett til de store områder det er tale om.

5 KOMMUNENES SYN SKAL TILLEGGES STOR VEKT I VINDKRAFTSAKER – INNST. 387 S (2018-19)

Stortinget behandlet i juni 2019 et representantforslag om offentlig eierskap til vindkraft, jf. Innst. 387 S (2018-19). I komiteens innstilling er inntatt følgende uttalelse fra stortingsflertallet:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, understreker at kommunens syn må tillegges stor vekt i prosessen. Der det oppstår utfordringer med naturinteresser eller andre næringer, må det løses i hvert enkelt tilfelle.»

Uttalelsen viser hvilken betydning de berørte lokalsamfunns syn på en utbygging skal ha. Dette er også i tråd med forvaltningspraksis. -For USS fremstår det underlig at kommunenes syn på utbygging av vindkraftverk i egen kommune da ikke er løftet frem tidligst mulig i prosessen med nasjonal ramme fremfor å bli skjøvet ut til siste fase, departementets behandling. Kommunene har inngående kunnskap om lokale forhold og bør være den myndigheten som kan avgjøre om områder bør settes av til vindkraftvirksomhet. Videre er det i kommunene at de lokale følgene av vindkraften vil vise seg. I mange vindkraftsaker gir kommunen den nødvendige tilslutning til utbyggingen. Kommunene bør derfor ha muligheten til å si nei til prosjekter der de vurderer at de negative

virkningene er for store sammenliknet med de fordelene som følger med for verdiskaping, sysselsetting mv. i kommunene.

6 HOLDNINGENE TIL VINDKRAFTVERK FARGES AV MANGEL PÅ INSTITUSJONELLE ORDNINGER

Kritiske holdninger til omfattende vindkraftutbygging i norsk natur har økt i omfang og styrke, både fra miljø- og friluftsjntresser og lokalt hold. Det finnes sikkert mange forklaringer på denne holdningsendringen, men USS vil fremheve følgende:

6.1 Behovet for omfattende utbygging av vindkraft i norsk natur er uklart

Selv om NVE og OED har understreket at en nasjonal ramme for vindkraft ikke er en utbyggingsplan, vil en kartfesting av de mest egnede områder slik NVE har gjort lett fremstå som det. Dette sammen med størrelsen på de utpekte områdene etterlater inntrykk av en mulighet for omfattende vindkraftutbygging i norsk natur. Dette inntrykket forsterkes av understrekingen av at Norge har blant Europas beste vindressurser egnet for vindkraftutbygging.

Med de åpenbare negative virkninger for natur, -friluftsjntresser større vindkraftverk vil ha, krever det gode begrunnelser for hvorfor noen distrikter skal avstå verdifulle naturressurser til vindkraftutbygging. Vindkraftens viktige bidrag til det grønne skiftet er åpenbart et godt argument, men det er USS sitt syn at hvor viktig dette bidraget er, ikke er godt underbygget. Det er en kjensgjerning at Norge har et kraftoverskudd i dag og at dette overskuddet ventes å øke, uten ytterligere vindkraftutbygging i de 13 utpekte områdene. Det vil derfor være norsk vindkrafts betydning for den globale klimabalansen som må underbygges. Slik USS ser det, foreligger ingen lett tilgjengelig og overbevisende argumentasjon for det.

6.2 Det er utenlandske investorer som står bak hovedtyngden av dagens utbyggingsinteresser

Det er på det rene at det i hovedsak er utenlandske kapitalinteresser, særlig pensjonsfond med langsiktige investeringshorisonter, som står bak dagens investeringer i norsk vindkraft. Det gjelder ingen eierskapsbegrensninger på vindkraftverk tilsvarende de vi har på større vannkraftverk. Dette kombinert med at den vindkraften som innvinnes, ikke skal dekke opp kraftetterspørsel i Norge, men bli en del av et europeisk kraftmarked, gjør at mange etterlyser klarere begrunnelser for at vi bør akseptere de naturinngrep som følger med.

6.3 Det er ingen prinsipper om lokal beskatningsrett for vindkraft

Helt fra vannkraftens barndom for mer enn hundre år siden, har det vært et tverrpolitisk ønske om at de distrikter som avstår sine verdifulle naturressurser til storsamfunnet, skal beholde en del av den verdiskapingen denne naturressursutnyttelsen gir opphav til. Denne tverrpolitiske viljen kom senest til uttrykk under Stortingets behandling av energimeldingen, Meld. St. 25 (2015-2016).

Til tross for at vindkraftkommunenenes organisasjon, LNVK, helt siden begynnelsen på 2000-tallet, har fremmet forslag om innføring av lokale beskatningsprinsipper etter samme grunntanke som for vannkraften, har det frem til i dag ikke vært politisk vilje til det. Status er derfor at det ikke gjelder noen regler som tilgodeser de berørte lokalsamfunn med en andel av verdiskapingen i

vindkraftsektoren, og heller ingen regler om vederlag til berørte kommuner for de inngrep i naturverdier som følger med et vindkraftverk. (Eiendomsskatt er ingen energiskatt, men en alminnelig skatt på fast eiendom.)

Det er USS sitt syn at dette forholdet er med på å underbygge den skepsis fra lokalt hold som er kommet til uttrykk mot større vindkraftverk.

USS er kjent med at det såkalte Sanderud-utvalget, som skal avgi innstilling innen 1. oktober 2019, også vil vurdere beskatningsprinsipper for vindkraft ved siden av sin gjennomgang av kraftskatteregimet for vannkraft. Avhengig av utvalgets syn, vil denne innstillingen kunne påvirke allmennhetens syn på ytterligere vindkraftutbygging.

6.4 Konesjonspraksis for større vindkraftverk må strammes inn

Fra flere konsesjonsprosesser for vindkraftverk har USS registrert at konsesjonssøker, etter at konsesjon er gitt, søker om omfattende endringer i det konsesjonsgitte anlegg, særlig knyttet til vindturbinenes størrelse og effekt. NVE som konsesjonsmyndighet har regelmessig godkjent de omsøkte endringer med grunnlag i de såkalte MTA-planer, miljø,- transport- og anleggsplan.

Det er USS sitt syn at konsesjonsmyndigheten har gått for langt i å tillate endringer av det konsesjonsgitte anlegget etter at konsesjon er gitt. Det gjelder særlig endringer knyttet til høyden og størrelsen på de enkelte vindmøllene. Utgangspunktet for de rettslige vurderinger av når ny konsesjonsvurdering må foretas med nye konsekvensutredninger, må tas i anleggets samlede virkninger på omgivelsene, herunder landskap og naturmiljø, og ikke i de endringer som isolert sett foretas i anlegget innenfor det geografiske konsesjonsområdet.

USS mener at også den konsesjonspraksis som er referert ovenfor, og som har skapt mye støy, er medvirkende til den utbredte skepsis som har vokst frem mot større vindkraftverk.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenenes Sammenslutning

Hanne Alstrup Velure
Leder i USS